

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/15442 din 03.10.2023

La nr.1428 din 15.09.2023

**Agencia de Stat pentru Proprietatea
Intelectuală**

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind mărcile (număr unic 620/AGEPI/2023).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 4 (patru) file.

Director adjunct

Digitally signed by Cojocaru Vadim
Date: 2023.10.04 07:50:22 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vadim COJOCARU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/9084 din 03.10.2023

la proiectul de lege privind mărcile (număr unic 620/AGEPI/2023)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Se constată că anunțul privind organizarea consultării publice, proiectul și nota informativă la acesta au fost plasate pe pagina web a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală www.agepi.gov.md la compartimentul „Transparența/Consultări publice/Proiecte supuse consultărilor publice”, precum și pe portalul www.particip.gov.md

În aceste condiții, se consideră că autorul a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă se menționează că: *„În scopul revizuirii și consolidării cadrului normativ în domeniul mărcilor, precum și asigurării apropierii dispozițiilor de drept material și normelor procedurale actelor normative europene, se propune adoptarea unui nou act normativ în domeniul de referință, care să ofere solicitanților și titularilor mărcilor un sistem integru și accesibil de protecție și asigurare a drepturilor asupra acestor obiecte de proprietate intelectuală”*.

Proiectul legii privind mărcile conține norme care să reglementeze dreptul material privind mărcile, înregistrarea mărcii, mărcile colective și mărcile de certificare, informarea publicului, asigurarea respectării drepturilor, înregistrarea internațională a mărcilor.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public manifestat prin aprobarea unei legi noi care să reglementeze raporturile juridice ce apar în procesul înregistrării, protecției juridice și utilizării mărcilor.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”*.

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”*.

În nota informativă se menționează că: *„Amendamentele propuse conform proiectului nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat”*.

I.5.3. Efectuarea analizei impactului de reglementare.

Potrivit art.30, pct.2 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, *„În cazul proiectelor actelor normative ce reglementează activitatea de întreprinzător, suplimentar se descriu concluziile și propunerile înaintate în cadrul studiilor de cercetare, precum sau rezultatele analizei ex ante sau ale analizei impactului de reglementare. Se prezintă argumentarea, în baza evaluării*

beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și, după caz, analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv prin prisma respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului".

Conform art.13 al Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, „(1) *Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului, precum și corespunderea actului scopurilor politicii de reglementare și principiilor prezentei legi. (2) Actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ*".

Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23 din 18.01.2019.

La proiectul legii privind mărcile a fost elaborată Analiza Impactului de Reglementare care definește problema, stabilește obiectivele, identifică opțiunile și analizează și compară opțiunile.

La fel, se menționează despre aspectele privind implementarea și monitorizarea.

În nota informativă se menționează că: „*Analiza Impactului de Reglementare la proiectul Legii mărcilor a fost examinată de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător la data de 20.06.2023, fiind decisă susținerea analizei impactului de reglementare cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor*".

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus în mare parte într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Totuși, utilizarea cuvântului „poate” în conținutul normelor va permite interpretarea sensului acestora cu aplicarea defecuoasă, în final, a normelor.

Analiza acestui aspect este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

În proiect au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea procedurilor de exercitare a unor atribuții/drepturi/obligații ale subiecților responsabili de implementarea normelor proiectului.

Astfel, în conținutul proiectului au fost identificate norme care stabilesc proceduri administrative confuze și ambigui privind: cerințele față de utilizarea mărcii, reînnoirea înregistrării mărcii, nulitatea măsurilor de asigurare și măsurile corective.

Analiza acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
Articolul 17 din proiectul legii - 17. Cerințele față de utilizarea mărcii (1) Dacă, în termen de 5 ani de la data înregistrării, marca nu a făcut obiectul unei utilizări efective în Republica Moldova pentru produsele și/sau serviciile pentru care este înregistrată sau dacă utilizarea mărcii a fost suspendată pe o perioadă neîntreruptă de 5 ani, <i>titularul mărcii poate fi decăzut din drepturile asupra mărcii în condițiile prezentei legi, cu excepția cazurilor când există motive întemeiate pentru neutilizare</i>
Obiecții: Norma, pe de o parte, instituie condiții, întrunirea cărora duc la decăderea din drepturile asupra mărcii, iar pe de altă parte, textul „poate fi decăzut din drepturile asupra mărcii” stabilește o reglementare ambiguă și contradictorie. Astfel, nu este clar dacă urmare a întrunirii unor condiții stabilite de lege, titularul mărcii este decăzut din drepturile asupra mărcii. Concomitent, norma instituie și o excepție de la regulile generale, și anume, titularul chiar dacă întrunește condițiile nu este decăzut din drepturi „în cazul când există motive întemeiate pentru neutilizare”. În aceste condiții, devine o neclaritate aplicarea normei în ceea ce privește calificarea cazurilor în care există „motive întemeiate pentru neutilizare”.

În final, menționăm că norma poate fi interpretată și aplicată într-un mod confuz, ceea ce poate duce la discreție în interpretarea sensului acesteia.

Recomandări:

Propunem autorului substituiri sintagmei „poate fi decăzut” cu sintagma „este decăzut”.

La fel, propunem stabilirea cazurilor și a modului de examinare a acestora când ar putea fi calificate ca fiind „motive întemeiate pentru neutilizare”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Stabilirea unui drept al entității publice în loc de o obligație

Riscuri de corupție:

- Generale

- 2 -

Articolul 21 din proiectul legii -

21. Reînnoirea înregistrării mărcii

(...)

(4) AGEPI, cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea termenului de valabilitate a înregistrării mărcii, informează titularul mărcii, precum și pe orice titular al unui drept înregistrat referitor la marcă, inclusiv licențiații, asupra faptului că se apropie data de expirare a termenului de valabilitate a înregistrării. Absența informării nu produce efecte în ceea ce privește expirarea termenului de valabilitate a înregistrării mărcii și nu atrage răspunderea AGEPI

(5) Reînnoirea poate fi solicitată în ultimele 6 luni de valabilitate a înregistrării mărcii. Înregistrarea poate fi reînnoită și pe parcursul a 6 luni de la expirarea duratei de protecție sub rezerva achitării unei taxe suplimentare

Obiecții:

Primul enunț din norma alin.(4) al art.21 instituie o obligație AGEPI - de a informa.

Totodată, ultimul enunț din conținutul aceluiași alineat stabilește exonerarea de răspundere a AGEPI în cazul absenței informării.

Or, normele juridice, de regulă, au un caracter prescriptiv, care impun o anumită conduită, or neasigurarea corespunzătoare a aplicării normelor legale constituie temei pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate.

Astfel, considerăm că textul din normă „AGEPI (...) informează” este unul imperativ, ce urmează a fi executat.

În acest context, excluderea răspunderii AGEPI ar echivala cu eschivarea implementării normei sau cu implementarea în dependență de interes și scop.

În altă ordine de idei, în norma alin.(5) se utilizează sintagma „poate fi reînnoită”, astfel, acordând normei un sens neclar în ceea ce privește acordarea dreptului titularului mărcii de a reînnoi marca și pe parcursul a 6 luni de la expirarea duratei de protecție a acesteia.

Or, considerăm că norma trebuie să fie clară și precisă pentru ca titularii mărcilor să își cunoască drepturile acordate de lege.

În final, normele examinate vor putea fi aplicate în mod diferit cu riscuri inerente comiterii manifestărilor de corupție.

Recomandări:

Recomandăm autorului -

excluderea textului „și nu atrage răspunderea AGEPI”;

substituirea sintagmei „poate fi reînnoită” cu sintagma „este reînnoită”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa responsabilității clare pentru încălcări
- Stabilirea unui drept al entității publice în loc de o obligație
- Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii

Riscuri de corupție:

- Generale

- 3 -

Articolul 84 din proiectul legii -

84. Nulitatea măsurilor de asigurare a probelor

(1) Măsurile de asigurare a probelor vor fi nevalabile sau nule (...)

(2) În cazul în care măsurile de asigurare a probelor au cauzat prejudicii și au fost declarate nevalabile sau nule, reclamantul urmează să achite pârâtului o despăgubire corespunzătoare

Obiecții:

Considerăm că norma nu reglementează clar când măsurile de asigurare a probelor vor fi nevalabile și când măsurile de asigurare a probelor vor fi nule.

Norma ar putea cauza dificultăți în interpretare și aplicare, ceea ce poate duce la stabilirea neclară a calificării măsurilor de asigurare a probelor.

Astfel, norma oferă posibilitatea de a interpreta de la caz la caz care motive sunt întemeiate de a califica măsurile de asigurare a probelor ca fiind valabile sau nule.

Recomandări:

Propunem a face distincția dintre măsurile de asigurare a probelor ca fiind nevalabile și nule.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

Articolul 88 din proiectul legii -

88. Măsuri corective

(...)

(2) Măsurile specificate la alin.(1) se realizează din contul pârâtului, cu excepția cazului *când există motive temeinice care se opun acestui lucru*

Obiecții:

În redacția propusă, norma nu stabilește clar ce se întâmplă și cine achită măsurile corective în cazul în care „există motive temeinice care se opun acestui lucru”.

Ambiguitatea administrativă identificată prin lacuna de nereglementare a acestui aspect va crea câmp larg pentru interpretări, ceea ce poate duce la aplicarea defectuoasă a normei.

Recomandări:

Propunem autorului reglementarea juridică a situației privind subiectul ce urmează să achite măsurile corective în cazul în care măsurile specificate la alin. (1) al art.88 nu se realizează din contul pârâtului prin invocarea „existenței motivelor temeinice care se opun acestui lucru”.

Factori de risc:

- Lacună de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

În nota informativă se menționează că: *„În scopul revizuirii și consolidării cadrului normativ în domeniul mărcilor, precum și asigurării apropierei dispozițiilor de drept material și normelor procedurale actelor normative europene, se propune adoptarea unui nou act normativ în domeniul de referință, care să ofere solicitanților și titularilor mărcilor un sistem integru și accesibil de protecție și asigurare a drepturilor asupra acestor obiecte de proprietate intelectuală”.*

Proiectul legii privind mărcile conține norme care să reglementeze dreptul material privind mărcile, înregistrarea mărcii, mărcile colective și mărcile de certificare, informarea publicului, asigurarea respectării drepturilor, înregistrarea internațională a mărcilor.

În proiect au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea procedurilor de exercitare a unor atribuții/drepturi/obligații ale subiecților responsabili de implementarea normelor proiectului. Astfel, în conținutul proiectului au fost identificate norme care stabilesc proceduri administrative confuze și ambigue privind: cerințele față de utilizarea mărcii, reînnoirea înregistrării mărcii, nullitatea măsurilor de asigurare și măsurile corective.

În final, recomandăm autorului reexaminarea proiectului prin prisma prezentului raport de expertiză anticorupție și eliminarea factorilor și a riscurilor de corupție identificați.

03.10.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Digitally signed by Curmei Vadim
Date: 2023.10.03 16:49:03 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

